

Spis treści

Do czytelnika	11
Podziękowania	14
I. Przestrzenie komparatystyki	
1. Nazwa dyscypliny	17
2. Zarys dziejów zjawiska za granicą	21
Romantyczne początki	21
Wiek porównań	24
„Klasyczny humanizm złotego wieku”	31
„Kryzys” komparatystyki	32
Komparatystyka niemiecka – znaczący nurt „osobny”	37
Czas ponowoczesności	40
Dwudziestolecie podręczników	42
Ku nowemu tysiącleciu	44
3. Wokół definicji	47
4. Komparatystyka w Polsce	85
Tradycja retoryczna i romantyczne początki	85
Pod znakiem pozytywizmu	88
Badania porównawcze w wymiarze europejskim	93
Międzywojenne spory	94
„Wpływ” literacki a psychogeneza	101
Kierunki poszukiwań: folklor, przekład i <i>Geistesgeschichte</i>	103
Czas próby	105

„Odwilż” w badaniach porównawczych	107
Praktyka badawcza a rozwój komparatystyki	112
Refleksje metakrytyczne lat siedemdziesiątych	114
Próby syntezy	117
Komparatystyka w słowniku	118
Przełom lat dziewięćdziesiątych: instytucjonalizacja specjalności	119
Komparatystyka schyłku wieku	123
Z perspektywy romanisty	124
Komparatystyka na uniwersytecie – Kraków	125
Radziejowickie rewizje	126
Sławistyka i antropologia	129
„Komparatystyka wewnętrzna”	135
Potencjały intertekstualne	137
Wnioski i perspektywy	140
5. Główne obszary komparatystyki	149
A. OBSZARY SZEROKIE	151
Porównawcza historia literatur(y)	151
Europejska starożytność i współczesność	163
Tematy i mity literackie	174
Genologia	182
Imagologia	187
Historia idei	194
Wielokulturowość i postkolonializm	204
Korespondencja sztuk	213
<i>Literatura i sztuki plastyczne</i>	217
<i>Literatura, muzyka, spektakl, film</i>	224
<i>Korespondencja sztuk, czyli „komparatystyka pogranicza”</i>	234
B. OBSZARY SPECYFICZNE	237
Przekład	237
Podróż literacka	249
Italianizm	257
a. Italianizm albo ‘rozpacz semantyka’	257
b. Italianizm i komparatystyka epoki Van Tieghema	270
c. Z dziejów badań nad italianizmem w Polsce	274
d. Główne obszary i kierunki badań nad italianizmem	280

Warsztat bibliograficzny i materiały referencyjne	280
Italianistyczny punkt widzenia	283
Porównawcza historia literatury	285
Podróż włoska	287
Imagologia	289
Tematy i mity geografii literackiej	290
Recepcja i przekład	293
Korespondencja sztuk	294
e. Italianizm w kalejdoskopie komparatystyki	296
6. Komparatystyka – uwagi na marginesie	298
7. Wskazówki bibliograficzne	300

II. W kalejdoskopie italianizmu

1. Porównawcza historia literatury	325
Literatura polska z perspektywy włoskiej	329
O dialogu literackim w <i>Dzielnach moralnych</i> (<i>Operette morali</i>) Giacoma Leopardiego	329
O zacieraniu granic między fikcją a rzeczywistością: Gabriele d'Annunzio – mistrz autokreacji	348
<i>Ekspansja przestrzenna i horror vacui</i>	351
<i>Sztuka reżyserii</i>	361
<i>Obraz i maska</i>	365
<i>(Auto)kreacja, czyli nieśmiertelność</i>	374
2. Tematologia	377
Porównawcze czytanie	381
Bezsennie noce XIX stulecia – Silvio Pellico i Józef Ignacy Kraszewski	381
<i>Bezsennność, kawa i opium</i>	382
<i>'Wzajemne spojrzenia'</i>	386
<i>Misja i ucieczka</i>	387
<i>Samotność i zaangażowanie</i>	389
<i>Analogie kulturowe i różnice recepcji</i>	390
O pewnym paralelizmie (Ignazio Silone, <i>Fontamara</i> – Julian Strykowski, <i>Bieg do Fragalà</i>)	391

<i>Analogie interliterackie i ich przyczyny</i>	391
<i>Powinowactwo czy plagiat?</i>	392
<i>Lektura porównawcza</i>	393
<i>Analogie</i>	394
<i>Miejsce akcji</i>	394
<i>Schemat fabularny</i>	395
<i>Konstrukcja bohatera</i>	396
<i>Bohater zbiorowy</i>	397
<i>Różnice</i>	399
<i>Koncepcja czasu</i>	399
<i>Struktura narracyjna</i>	400
<i>Kontekst historyczny</i>	401
<i>Wobec italianizmu</i>	403
<i>„Bieg do Fragalà” i „Fontamara” w kontekście komparatystyki</i>	404
Między literaturami: asocjacje	406
Rzym, rzeźba i Ameryka, czyli wspólne szlaki Norwida i Hawthorne’a	406
3. Korespondencja sztuk	417
Uwolnienie Angeliki (Ludovico Ariosto, <i>Orland szalony</i> , X) w przekładzie intersemiotycznym (Jean-Auguste-Dominique Ingres – Eugène Delacroix)	422
<i>O przekładzie i transmutacji</i>	422
<i>Kilka szczegółów z historii sztuki</i>	423
<i>‘Miejsca niedookreślenia’ a reprezentacje malarskie</i>	424
<i>Bohaterowie w świetle przekładu</i>	425
<i>Malarskie unaocznienia: Ingres</i>	432
<i>Malarskie unaocznienia: Delacroix</i>	436
<i>Konfrontacje</i>	438
Piękno w zwierciadle piękna – Torquato Tasso w wizjach Delacroix, Baudelaire’a i Norwida	439
<i>Tasso romantyków</i>	439
<i>Wbrew konwencji</i>	441
<i>Pędzlem Delacroix</i>	442
<i>Okiem Baudelaire’a</i>	444
<i>Piórem Norwida</i>	450
<i>Zamiast podsumowania</i>	453
Maria Konopnicka i Edith Wharton wobec sztuki weneckiej	455

<i>Italopisarstwo i legenda Wenecji</i>	455
<i>Maria Konopnicka i Edith Wharton</i>	457
<i>Włochy Konopnickiej i Wharton</i>	459
<i>Stereotypy i przewodnicy</i>	463
<i>Historia, sztuka i poezja</i>	465
<i>Czytanie Tycjana</i>	470
<i>Wobec „miasta umarłego”</i>	471
<i>Pejzaż i asocjacje kulturowe</i>	472
<i>Religia i salon</i>	474
<i>Codziennosc i sztuka przez pryzmat literatury</i>	475
<i>‘Podróżnik w spódnicy’ albo genderowy nawias</i>	477
<i>O patrzeniu i czytaniu</i>	481
4. Imagologia i podróż włoska	484
Nie tylko przestrzeń	487
<i>Ostatni lazzaron, albo Jamesa Fenimore’a Coopera wędrówki po Włoszech</i>	487
<i>Literatura i legenda w Podróży do Włoch Józefa Kremiera</i>	504
<i>Włoska podróż edukacyjna w wydaniu Kremiera</i>	504
<i>Historia, legenda, literatura i aluzja literacka</i>	506
<i>Włoskie podróżopisarstwo</i>	506
<i>Nawiązania literackie do konkretnych dzieł</i>	507
<i>Metonimie i symbole</i>	508
<i>Punkty na mapie</i>	510
<i>Teksty, obrazy, skojarzenia</i>	510
<i>Legendy i mity na rozdrożach kultur</i>	513
<i>Legendy literackie i historyczne</i>	515
<i>Pisarskim szlakiem</i>	523
<i>Podróż komparatysty</i>	525
Intertekstualność	527
<i>Podróż włoska jako dialog z literaturą. Uwagi na marginesie Podróży do Włoch Jarosława Iwaszkiewicza i Drogi do Sieny</i>	
<i>Marka Zagańczyka</i>	527
5. Wokół przekładu	553
<i>Sonetu krymskie we Włoszech: kilka refleksji nad przekładem</i>	556
<i>Przykłady:</i>	
<i>Cisza morska (P.E. Pavolini, E. Damiani, C. Verdiani)</i>	570
<i>Ajudah (P.E. Pavolini, E. Damiani, C. Verdiani)</i>	571

Córka Joria Gabriela d'Annunzio w przekładzie Marii Konopnickiej	572
Poezja Tadeusza Micińskiego we Włoszech (kilka uwag o przekładach)	584
6. Italianizm – perspektywy	604
7. Bibliografia cytowanych prac	611
Nota bibliograficzna	653
Summary	655
Riassunto	659
Indeks nazwisk	663
Spis ilustracji	681

Książka *Przestrzenie komparatystyki – italianizm* stanowi próbę udzielenia usystematyzowanej odpowiedzi na odwieczne pytanie, czym jest komparatystyka.

Niniejszy tom łączy poszukiwania teoretyczne i praktykę badawczą. Przedstawia rozwój komparatystyki jako odrębnej metodologii i dziedziny badań literackich, charakteryzuje jej główne obszary, ze szczególnym uwzględnieniem italianizmu. W drugiej części, w postaci studiów i analiz, prezentuje możliwości zastosowania metod porównawczych do badania różnych aspektów jednego z obszarów komparatystyki, jakim jest italianizm.

Przestrzenie komparatystyki – italianizm to książka zarówno dla badaczy, jak i studentów różnych specjalności filologicznych oraz kulturoznawczych: może służyć jako źródło wiedzy na temat literaturoznawstwa porównawczego, a także – pokaz praktycznego zastosowania omawianych metod komparatystycznych.